

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat IŞIKHAN tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Aliye TİMİSİ ERSEVER
Ankara Milletvekili

Ülkemizde mesleki eğitim sürecinde stajyer veya çırak olarak çalışan milyonlarca vatandaşımız, sadece bu sürelerde geçici sosyal güvenlik hakkı tanıyan kısa vadeli sigorta kapsamında (İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerine karşı) sigorta edildikleri için, kamuoyunda EYT yasası olarak bilinen ve 8 Eylül 1999 öncesinde uzun vadeli sigorta girişi olanlara emeklilik hakkı tanıyan düzenlemeden yararlanamamışlardır.

Staj ve çıraklık döneminde çalışan vatandaşlarımızın sigorta başlangıçları yalnızca sağlık sigortası kapsamında değerlendirilmekte, emekliliğe esas prim günleri ise hesaba katılmamaktadır. Bu durum, emeklilik hakkı kazanma sürecini geciktirmekte ve ciddi mağduriyetlere yol açmaktadır. Oysa bu bireyler, iş yerlerinde fiilen çalışmakta, üretim sürecine katılmakta ve iş yerlerinin iş yükünü paylaşmaktadır.

Meslek liselerinde yaşanan staj ve çıraklık mağduriyetleri, bu okulların tercih edilmesini engelliyor. Stajyer öğrenciler hâlâ yalnızca iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanıyor.

2024 itibarıyla Türkiye'de ara eleman ihtiyacı ciddi bir sorun haline gelmiştir. İşverenler, İŞKUR verilerine göre 2 milyon 566 bin kişilik talepte bulunmuş, ancak sadece 1 milyon 454 bin kişi işe yerleştirilebilmiştir. Bu ihtiyacın yalnızca %56'sının karşılanabildiğini göstermektedir.

Bir yandan meslek liselilere gereken değeri vermeyip staj mağdurları yaratırken, diğer yandan "ara eleman bulamıyoruz" demek çelişkili bir durumdur. Bugün işverenler; CNC operatörü, elektrik teknisyeni, kaynakçı, kalıpcı, otomotiv teknisyeni gibi birçok alanda eleman bulamamaktan şikâyetçidir.

Bu durum ekonomiyi doğrudan etkilemektedir. Üretim kapasitesi düşmekte, ihracat siparişleri aksamakta, bazı parçalar yurtdışından temin edilmek zorunda kalınmakta ve dışa bağımlılık artmaktadır. Ara eleman açığı, artık yalnızca bir istihdam sorunu değil; üretim, ihracat ve ekonomik büyümeyi etkileyen stratejik bir meseledir. Eğitim, istihdam ve toplumsal algıyı birlikte ele alan kapsamlı bir dönüşüm şarttır.

Bu bağlamda;

1. Staj mağdurlarının emeklilikte uğradıkları adaletsizliği gidermek ve EYT kapsamında değerlendirilmeleri için bir çalışma yapılacak mıdır? Yapılacaksa konuya ilişkin takvim nedir?

2. Bakanlığınızın stajyerlik ve çıraklık dönemlerinde çalışmış olan vatandaşların emeklilik haklarını iyileştirmeye yönelik alternatif çözüm önerileri nelerdir?
3. Ülkemizde staj veya çıraklık-sigortası bulunan ancak bu süreleri emekliliğe yansımayan kaç vatandaşımız bulunmaktadır?
4. Stajyer ve çırak olarak çalışılan sürelerin emeklilik hesabına dahil edilmemesinin gerekçesi nedir? Meslek liselerini özendirmek için bu konuda bir çalışma yapılacak mıdır?
5. Bakanlığınız, mesleki eğitim gören bireylerin gelecekte benzer mağduriyetler yaşamaması adına hangi yapısal reformları hayata geçirmeyi planlamaktadır?